

innhold

Breene blir mindre

Fotobevis fra Greenpeace viser at flere isbreer er blitt sterkt redusert i løpet av de siste hundre år. Side 5

Miljøvennlig hagemøbler

Miljøbevegelsen har vunnet slaget om miljøvennlige hagemøbler. Nå står byggevarebransjen for tur. Side 6

Vil ikke ha miljøbil

Nordmenn vil ikke ha hybrid-bilen som det er solgt 100 000 av på verdensbasis. Side 7

Statoil tviler på søksmål

Statoil vurderer fortsatt om aksjonistene som sinket Snøhvit-utbyggingen skal saksøkes. Side 8

EU sliter

Mens EU sliter med å øke andelen fornybar energi, ønsker britene mer atomkraft. Side 9

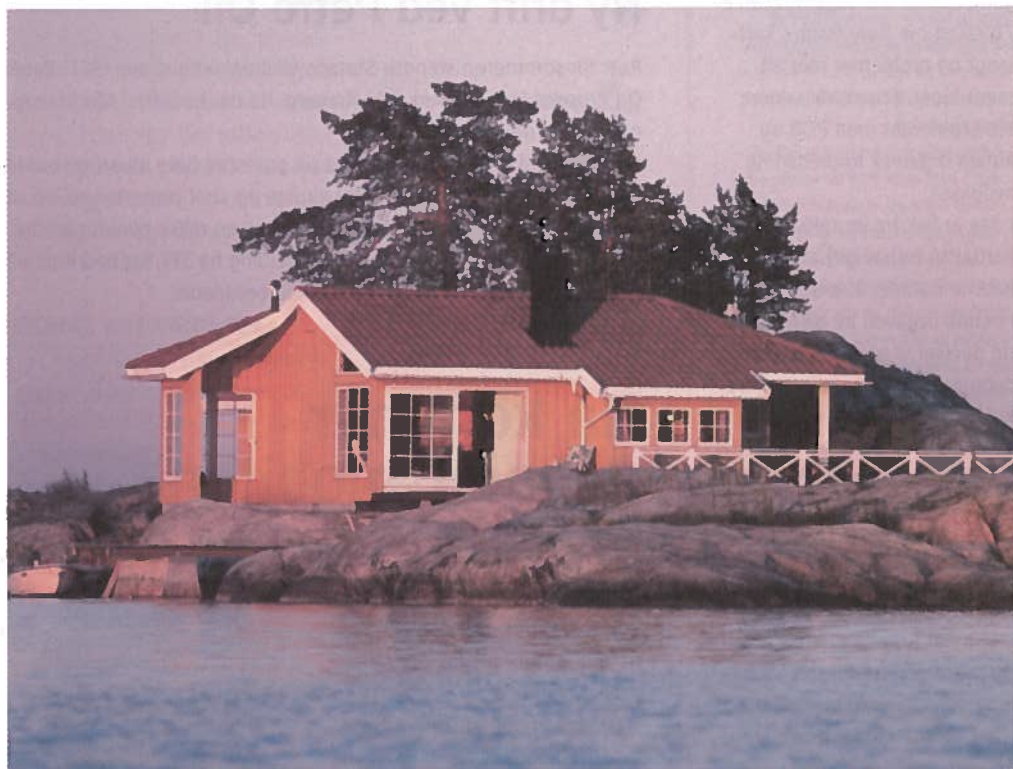
— Dropp avgift

Norges Naturvernforbund krever at Regjeringen skrinlegger forslaget om avgift på forbrenning. Side 10

Øko-design i skuddet

Når designere skal videreutdanne seg står kunnskap om økologi og miljø øverst på ønskelista. Side 12

Giftig fisk gir dårligere pris

Eiendomsmeglere langs kysten sier prisene på ellers attraktive fritidsboliger går ned når skjærgården er forurensa av miljøgifter. Bransjen håper på snarlig oppryddning. (Illustrasjonsfoto: Samfoto)

Nå merker eiendomsmarkedet at kostholdsrestriksjoner som følge av miljøgifter påvirker prisene på det som ellers ville vært skjærgårdssperler. — Det er klart at når folk ikke kan spise krabber, og kanskje heller ikke fisk, i et område, påvirker dette attraktiviteten, sier eiendomsmegler Tore Solberg i Sandefjord. — Dette er svært uheldig så vel psykologisk som rent miljømessig, sier eiendomsmegler Stein Birger Johnsen i Skien om fenomenet.

Side 3

— Økologisk vin er framtida

Om ti år vil vi ha et bredt utvalg i økologiske viner. Det tror i hvert fall den prisbelønte bartenderen Roar Hildonen, nå restaurant-direktør i ProviantGruppen i Trondheim. Det er særlig franske vinbønder han mener vil forsyne oss med edle økologiske dråper.

— På 70-tallet var det bare å sprøyte i vei. I dag er de unge vinbøndene langt mer bevisste. De er opptatt av filosofien bak det de driver med, sier Hildonen til Dagbladets Magasinet.

Forbrukerklubben - billig strøm!
www.forbrukerklubben.org

Stavanger kommune
Teknisk drift
STAVANGER KOMMUNE ER
"GRØNN BARNEBY" I 2002
VI ER MED PÅ LAGET!
Renovasjonen

Knekes av klimaet

Mange arter kan bli fullstendig utryddet av drivhuseffekten. Årsaken er nye sykdommer som dyr og planter ikke kan forsvare seg mot, hevder forskere i ny rapport.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Mens mennesker i mange deler av verden kan glede seg over bedre helse og lengre liv, kan det gå motsatt vei for mange andre arter, faktisk også mennesket, dersom den globale oppvarmingen fortsetter. Denne dystre visjonen ble nylig lagt fram av et respektert internasjonalt forskerteam, skriver bladet New Scientist.

— Vi vil ikke overdramatisere, men det er likevel dramatisk, sier Richard Ostfield ved

Institute of Ecosystem Studies in Milbrook, New York.

Effekten av klimaendringer på jordens biologiske mangfold har vært diskutert i årevis, men har vært studert lite i detalj. Fordi alle arter jevnlig angripes av sykdommer har det vært vanskelig å skille ut hva som skyldes klimaendringer og hva som kan tilskrives andre faktorer.

For eksempel vil varmere vintre mange steder føre til at sykdomsfremkallende bakterier, såkalte patogener, og bærerne av disse overlever hele året. De vil også ha muligheter til å rykke

inn i nye områder som tidligere var for kalde.

Patogener spres også lettere ved høyere temperaturer i vann. Høyere temperaturer gjør også at insekter som bærer eksempelvis malaria- og gulfeber-smitte formerer seg raskere. Dette er sykdommer som rammer mennesket, men sammenhengene er enda tydeligere for sykdommer som rammer planter og dyr, ifølge sjefsforsker Drew Harvell, marinøkolog ved Cornell University i New York.

KanEnergi

RÅDGIVERE Energi & Miljø

Strategi - Forretningsutvikling - FoU

KanEnergi AS

Bærumsv. 473, 1351 Rud

E-post: jonas.sandgren@kanenergi.no

Tlf: (+47) 67 15 38 50

www.kanenergi.no

KanEnergi Sweden AB

E-post: mats.rydehell@kanenergi.se

Tlf: (+46) 511 3476 64

www.kanenergi.se

Klimastrategier

Regjeringens klimamelding beskriver de nasjonale tiltakene frem til Kyotoavtalen skal tre i kraft. Markedet for utslippskvoter og grønne sertifikater vil bli en viktig rammebetingelse.

Vår erfaring gir grunnlag for å:

- Prioritere mellom tiltak i egen virksomhet
- Vurdere egne tiltak mot utslippsrettigheter i markedet
- Bistå bedrifter og bransjer med strategi
- Legge til rette for internasjonalt samarbeid (CDM og felles gjennomføring)
- Kartlegge direkte og indirekte utslipp
- Klimaplanlegging i kommuner

Ta kontakt for å drøfte mulige samarbeidsområder

Isbreer på retur

Bildet Greenpeace-medarbeider Erika Augustinsson holder i hånden er tatt fra samme sted i 1928. I løpet av 80 år har breen blitt betydelig tynnere og trukket seg tilbake flere kilometer. (Foto: Greenpeace)

— Carl I. Hagen, Bjørn Lomborg, George Bush og andre som fnyser av drivhuseffekten, bør ta en titt på dette og flere av våre sammenlikningsbilder av isbreer, mener Greenpeace.

KRISTIAN JAHRE
Natur & Miljø Bulletin

Samtidig som forskere tidligere i sommer meldte at isbreene i Alaska smelter så raskt at de bidrar til høyere vannstand i verdenshavene enn noen annen faktor, publiserte Greenpeace sammenlikningsbilder av isbreer i Mellom-Europa fra nå og hundre år tilbake. Bildene visste hvor dramatisk flere isbreer har gått tilbake. Nå har Greenpeace vært på Svalbard for å lage liknende dokumentasjon på det Greenpeace mener er uomtvistelige bevis på at drivhuseffekten allerede er i full gang.

MINDRE BREER PÅ SVALBARD

— På Svalbard er tendensen

mye av den samme som nedover i Europa. Breene blir mindre og mindre, om enn ikke like dramatisk som enkelte av bildene fra Alpene, forteller kampanjeleder Truls Gulowsen i Greenpeace på en skurrete mobiltelefonlinje fra Svalbard.

Et av bildene N&M Bulletin har fått tilgang på viser Blomstrandbreen i Kongsfjorden ved Ny Ålesund.

— Breen har i løpet av 80 år blitt betydelig tynnere og trukket seg tilbake flere kilometer. Dette er en respons på klimaendringer. Hvis CO₂-utslippene fortsetter å øke og beregningene fra FNs klimapanel IPCC slår til, forventer man en enda raskere tilbaketrekning i framtiden, sier Gulowsen.

BEKREFTER DÅRLIG PERIODE
Norges Vassdrag og Energidirektorat (NVE) bekrefter at breene våre akkurat nå er inne i en dårlig periode.

— I fjor var et negativt år for breene våre. Og hvis ikke været snur, ser også dette ut til å bli et år med netto tilbakegang for breene våre, sier overingeniør Halgeir Elvehøy ved Bre- og snøseksjonen i NVE.

Trenden gjennom hele nittitallet var at breene langs kysten hadde en fremrykking. Dette har ifølge Elvehøy nå stoppet opp. Likevel er ikke NVE like bekymret som Greenpeace.

— Breene ser heller ikke ut til å ha gått så mye tilbake. Tendensen er at det nå har roet seg, men det er ikke noe entydig i

dette. Enkelte breer vil selvsagt ikke passe inn i det generelle mønsteret, understreker han.

KORT TID FOR EN BRE

For fem år siden varslet NVE at Omsbreen nord for Finse og Norges nordligste bre, Seilandsjøkulen, så ut til å forsvinne for godt. Fem år er kort tid for en isbre, og det er fortsatt ikke mulig å verken friskmelde eller avskrive noen av de to breene.

— Nei, vi har ikke noe nytt å melde om disse breene. De vi så for fem år siden var inntrykk fra utviklingen over en 30-årsperiode. Vi må ennå vente noen år før vi kan si noe mer om endringer av både Omsbreen og Seilandsjøkulen, forklarer Elvehøy.

Vant slaget om hagemøbler

Miljøbevegelsen har vunnet slaget om hagemøblene. - Med noen veldig få, og eksklusive, unntak vil ikke folk lenger ha regnskogstømmer som ikke er miljømerket, sier Lars Løvold i Regnskogsfondet.

KRISTIAN JAHRE
Natur & Miljø Bulletin

Regnskogsfondet har de siste årene vært på krigsstien mot salg av møbler laget av regnskogstømmer. For få år siden skulle plutselig alle ha eksklusive utemøbler laget av regnskogstømmer, og markedet flommet over av tømmer fra tropiske trakter.

De store møbelkjedene nektet å ta inn møbler merket med miljømerket FSC, slik miljøbevegelsen krevde. Det var ikke mulig å få tak i, mente de. Regnskogsfondet mente det motsatte og startet svertetekampanjer mot de som bidro til å ødelegge regnskogen. En etter en måtte de store kjedene gi etter, og nå er så å si alle regnskogsmøbler som selges i Norge FSC-sertifisert.

— Dette er en veldig stor seier. Det har vært en dramatisk og markert endring i bransjen på veldig kort tid. At alle de sentrale aktørene i en bransje endrer både innkjøps- og markedsføringspolitikk på så kort tid er rett og slett oppsiktsvekkende, sier en fornøyd Lars Løvold, leder av Regnskogsfondet.

TREGE RIKINGER

Ifølge Løvold har også de useriøse aktørene som solgte regnskogsmøbler gjennom garasjesalg, pallesalg i idrettshaller og liknende gitt opp på grunn av det negative fokuset som har vært på hagemøbler laget av regnskogstømmer.

— Dette viser at det er effektivt å jobbe målrettet over lang tid. En enkel sommerkampanje holder ikke. Men når vi nå har gjort det samme over noen år, har det glidd inn i folks bevissthet, sier han

Regnskogsfondet aksjonerer utenfor hagemøbelutvalg. Lars Løvold helt til høyre. (Foto: Nils Hermann Ranum/Regnskogsfondet)

Selv om det store masse-segmentet har gitt opp regnskogsmøbler, er ikke seieren 100 prosent. Løvold forteller at det stadig er enkelte finere møbelforretninger som selger eksklusive og svært dyre hagemøbler i såkalt Burma-teak.

— Disse skal vi fortsette å presse. Etter hvert bør selv de aller rikeste kutte ut å kjøpe regnskogsødeleggende møbler.

BYGGEBRANSJEN NESTE

Ved siden av å passe nøye på hva møbelbransjen foretar seg, vil Regnskogsfondet nå rette søkelyset mot byggevarer.

— Nesten alle de store byggevarekjedene er under endring. Vi vil holde trykket oppe og har store forventninger, sier Løvold.

— Hvilke type byggevarer dreier det seg om?

— Parkett, ytterdører, list-

verk, benkeplater, noe baderomsmøbler og sågar doseter i mahogny. Fint skal det være. Stort sett alt mørkt treverk stammer fra regnskogen. Dette bør du styre unna, sier Løvold.

DANSKENE DILTER ETTER

I sommer har også danske forbrukerne fått opp øynene for problematikken knyttet til regnskogstømmer.

— Sommersalget av miljø-riktige hagemøbler har vært forrykende. Nå går kundene tomhendte hjem. Mange av dem vil ikke ha møbler uten det såkalte FSC-merket, selv om de er på tilbud, skrev nylig den danske avisen Information.

— Dette er resultat av arbeidet vi har gjort, først og fremst i Norge og Sverige. Presset fra forbrukerne har ikke vært like stort i Danmark som i Norge og Sverige. At danskene selger mer FSC-merket hagemøbler skyldes at vi har presset de som selger til å tenke annerledes. At bransjen selv har vært så villig i Danmark - og hjulpet til å informere forbrukerne på en skikkelig måte - er selvsagt svært gledelig, sier Løvold.

fakta

- Hvert år ødelegges over 150.000 km² tropisk regnskog.
- Ødeleggelsene tilsvarer halve Norges areal.
- I løpet av 1990-tallet forsvant åtte prosent av de tropiske skogsområdene i verden.
- Nesten 20 prosent av den tropiske regnskogen i Asia ble ødelagt mellom 1990 og 2000.
- Årlig selges det tropisk parkett i Norge tilsvarende samme areal som 70 fotballbaner.
- Miljøbevegelsen mener det er akseptabelt å kjøpe møbler laget av regnskogstømmer som er merket med miljømerket FSC (Forest Stewardship Council)

Kilde: Regnskogsfondet

Nordmenn frykter ny teknologi

På verdensbasis er det solgt over 100 000 av hybridbilen Toyota Prius. Hittil i år har vi nordmenn kjøpt fire. — Nordmenn er skeptiske til ny teknologi, sier informasjonssjefen hos Toyota.

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Toyota Prius er den første såkalte miljøvennlige hybridbilen som er satt i serieproduksjon. Ifølge informasjonssjef Per Arne Skramstad i Toyota Norge er det solgt over 100 000 biler på verdensbasis så langt.

— Bilen har slått spesielt godt an i USA og Japan, sier han.

Et sted bilen ikke har slått særlig godt an, er i Norge. Hittil i år har Toyota Norge i Drammen bare solgt fire stykker. Total skivebom, men ikke helt overraskende, ifølge Skramstad.

Billedtekst: Fire nordmenn har kjøpt seg hybridbil i år.

FÅR IKKE EL-BIL-VILKÅR

— Hva skal til for at nordmenn velger ny teknologi?

— Det er nok flere faktorer som spiller inn, men at vi, i utgangspunktet, er svært skeptiske til ny teknologi, er det liten

tvil om. Vi går aldri først. I tillegg leveres bilen bare i sedan-utgave og her i landet er vi glade i stasjonsvogner. At vi ikke har fått presset prisen på 274 900,- ytterligere ned, spiller også inn. Ifølge Skramstad har Toyota Norge hatt møte med myndighetene for å diskutere moms-fritak på hybridbilen. Så langt uten resultat.

— Ettersom el-bilene har fått momsfritak synes vi det var rimelig at andre gode miljøløsninger også kunne bli tilgode-sett, sier han.

Noe er likevel oppnådd på prissiden. Vekten av el-bilutstyret er trukket fra i avgiftene

på Toyota Prius. Dette utgjør om lag 20 000 kroner.

NED MOT 10 PROSENT AV UTSLIPPENE

— Hvorfor er Toyota Prius en bedre bil for miljøet?

— Drivstofforbruk på under en halv liter per mil er jo meget bra for en stor fem-seters sedan med 117 hestekrefter. Det er likevel de minimale utslippene som gjør Prius unik. Vi snakker om bare 10 - 25 prosent utslipp av CO₂ og nitroser gasser. Dette oppnås, svært enkelt forklart, ved at elektromotoren hjelper bensinmotoren slik at den alltid går på samme turtall.

Likte du dette nummeret?

Natur & miljø Bulletin gir deg nyheter og kunnskaper om nasjonale og internasjonale miljø spørsmål. Poengtert og utenomsnakk. Vi kommer ut hver 14.dag, i tillegg får du fire temanummer i året.

**Bestill nå:
Kun kr 100
ut året**

☐ Ja takk, vi vil abonnere!

Navn:

Adresse:

Postnummer:

Poststed:

Send svarslippen:

Faks nr. 22 40 24 10.

E-post: redaksjonen@naturvern.no

porto er
betalt

Svarsending
Avtalenr: 171210 /146 pb

Natur & miljø Bulletin
Boks 342 Sentrum
0101 OSLO

Statoil dropper søksmål mot Snøhvitaksjonister?

Statoil nøler med å gjøre alvor av truslene om å saksøke Snøhvitaksjonistene. Natur og Ungdom frykter ikke millionsøksmålet.

KRISTIAN JAHRE
Natur & Miljø Bulletin

Statoil har ennå ikke avgjort om de vil søke aksjonistene som deltok i de sivile ulydighetsaksjonene mot Snøhvitutbyggingen. Trolig vil oljegiganten droppe søksmålet.

I løpet av ni hektiske juledager aksjonerte Natur og Ungdom (NU) mot Snøhvitutbyggingen. Stortingsrepresentant og tidligere leder av både Natur og Ungdom og Norges Naturvernforbund, Heidi Sørensen, deltok også i aksjonene. Under aksjonene gjorde politiet 72 pågrep i Hammerfest og delte ut bøter for om lag 270.000 kroner.

Mens aksjonene pågikk truet dessuten Statoil med å saksøke aksjonistene for tapene oljeselskapet led som følge av forsinkelsene som ble påført utbyggingen. Ifølge Statoil tapte de om lag fem millioner kroner dagen. Til sammen blir det 45 millioner kroner. Et slikt søksmål vil trolig slå Natur og Ungdom konkurs.

ØNSKER RASK AVKLARING

— Vi har fremdeles saken under vurdering. På grunn av sommerferieavvikling trenger vi fortsatt litt tid for å avgjøre om vi ønsker å gå videre med dette, sier informasjonssjef Kristoffer Hetland i Statoil til N&M Bulletin over tre uker etter at aksjonene ble avslått.

— Men dere måtte vel ha gjort en grundig vurdering av dette før dere truet med søksmål?

— Vi informerte om at vi forbeholder oss retten til å saksø-

Natur og Ungdoms aksjoner mot Snøhvitutbyggingen forsinket Statoil med ni dager. Oljegiganten vurderer fortsatt om de vil saksøke miljøvernorganisasjonen for 45 millioner kroner. (Foto: NU/Knut Erik Helle)

ke. På det tidspunktet visste vi ikke hvor lenge aksjonene ville vare eller hvor store konsekvensene ville bli. Om vi gjør det eller ikke, er uavklart per i dag, sier Hetland.

— Når vil dere bestemme dere?
— Det er vanskelig å på eksakt, men også vi ønsker en rask avklaring på dette, slår Hetland fast.

TAR DET MED RO

Natur og Ungdom tar truslene fra Statoil med ro.

— Da vi avblåste aksjonene sa Statoil til oss at de sannsynligvis ville trekke søksmålet. Tross den trusselpolitikken Statoil har kjørt i denne saken, tror

vi ikke de vil gjennomføre søksmålet, sier førstestleder Ane Hansdatter Kismul i Natur og Ungdom. Hun fortsetter:

— Men hvis de virkelig ønsker å bli kvitt Natur og Ungdom en gang for alle, kjører de det søksmålet. Må vi ut med 45 millioner kroner, er NU død. Dessuten vil alle som deltok i aksjonene få svært anstrengt privatøkonomi i noen år framover.

Kismul legger heller ikke skjul på at hun er skuffet over at Statoil truet med søksmål

— Å ty til et slikt triks viser hvor desperate Statoil er i denne sak. Deres aggressive reaksjoner mot aksjonene viser at Snøhvitprosjektet står svakt økonomisk

og at selskapet er i en presset situasjon, sier hun.

Det har ikke lyktes N&M Bulletin å få kommentar fra med-aksjonist Heidi Sørensen.

Førstestleder Ane Hansdatter Kismul i Natur og Ungdom frykter ikke Statoil.

Trått for fornybar energi i EU

EU sliter med å øke andelen fornybar energi. Samtidig diskuterer det britiske handels- og industridepartementet hvordan de skal myke opp motstanden mot nye atomkraftverk.

AUDUN GARBERG
Natur & Miljø Bulletin

Produksjonen av fornybar energi i EU vokste på 90-tallet, men langt fra nok til å oppfylle målene til Den europeiske unionen. Konklusjonen stammer fra en rapport om energi og miljø utgitt av EUs miljøbyrå (EEA).

Fornybare energikilder dekket ved utgangen av 90-tallet 5,9 prosent av energiforbruket i EU, mot 5 prosent i 1990. EUs mål er at fornybare energikilder skal dekke 10 prosent av forbruket i 2010. Men med et jevnt stigende forbruk må veksten i fornybar energi doubles fra dagens nivå på 2,8 prosent årlig, dersom EU skal nå sitt mål.

— UTILSTREKKELIG

Rapporten viser også at EUs utslipp av drivhusgasser sank med 3,5 prosent mellom 1990 og

2000, men uten nye tiltak vil de stige til 1990-nivå innen 2010. I så fall vil unionen ikke klare å oppfylle sitt Kyoto-mål.

— Rapporten viser at selv om det har vært noen suksesser, er man langt fra å ta tilstrekkelig med miljøhensyn i energipolitikken, sier Domingo Jimenez-Beltrán, direktør i EEA.

ATOMKRAFT I STORBRITANNIA

Britiske myndigheter gikk i fjor gjennom sin energipolitikk og konkluderte med at energisparing og fornybar energi skulle prioriteres fremfor atomkraft. Bare dersom denne strategien mislykkes mente myndighetene at utbygging av atomkraft var et aktuelt alternativ. Men i det britiske handels- og industridepartementet står atomkraft høyt oppe på ønskelisten. Et hemmeligstemplett dokument

fakta

Hovedpunkter i rapporten:

- Energifrisene har sunket i perioden 1985 til 2001, selv om avgiftene har økt.
- Subsidier vrir markedet i favør av de fossile energikildene
- Det ble brukt 30 prosent mindre på energiforskning og -utvikling i 1998 enn i 1990.
- Energiforbruket steg med 1,1 prosent årlig på 90-tallet. Elektrisitetforbruket økte mer enn det totale energiforbruket.
- Ingen annen sektor enn industrien har klart å koble energiforbruket "av" den økonomiske veksten.

Kilde: Energy and environment in the European Union, EEA.

som bladet New Scientist har fått tak i viser at departementet ønsker en plan for utbygging ny atomkraft i landet.

Storbritannias siste atomkraftverk ble ferdigstilt i 1995 etter 15 års diskusjoner. Siden den gang har ingen nye atomkraft-

verk blitt bestilt. Årsaken er dels at gasskraft er billigere og dels motstand i opinionen. Men dokumentet New Scientist offentliggjør viser at departementet nå diskuterer hvordan de skal myke opp opinionen i dette spørsmålet.

Finner og svensker får lov å selge giftig fisk

EU har gitt Finland og Sverige dispensasjon til å selge giftig fisk. Men kun på hjemmelige markeder.

KRISTIAN JAHRE
Natur & Miljø Bulletin

Sverige og Finland har ifølge den finske avisen Hufvudstadsbladet fått dispensasjon fra EU til å selge og markedsføre fisk med høyere innhold av de giftige stoffene dioksiner enn EU ellers tillater. De giftige produktene skal markedsføres med egne symboler. Svenskene og finnene får imidlertid ikke lov å eksportere fisken.

Fiskeforhandlere Hufvudstadsbladet har pratet med spør forvirring rundt de nye merkeordningene. Forbrukerne får nemlig to dioksin-symboler å holde styr på. Et ovalt merke betyr at fisken inneholder giftige dioksiner - men i mengder under EUs grenseverdier. Et rektangulært merke skal vise at fiskens giftinnhold er høyere enn anbefalt.

I tillegg har ikke fiskeforhandlerne fått noen informasjon

fra myndighetene om ordningene.

— Det eneste vi vet om dette har vi lest i avisene. Dette er et

stort spørsmålstegn for oss, sier en av dem.

Dispensasjonsordningen gjelder fram til 2006.

Jernbaneverket

mer på skinner

www.jernbaneverket.no

Omlegging av sluttbehandlingsavgift på avfall

Leserinnelegg

Finansdepartementet legger opp til endringer i avgiften på deponering og forbrenning av avfall. Det foreslås en utslippsavgift på forbrenning i stedet for en avgift per tonn avfall, slik som i dag. I praksis betyr dette at man i fremtiden vil kunne brenne så mye avfall en ønsker, bare man klarer å holde utslippene på et "lavt" nivå. I en tid hvor man snakker om bærekraftig utvikling og bevaring av ressursgrunnlaget, blir det totalt feil å legge opp til mer forbrenning. I stedet må avgiftene utformes slik at de stimulerer til avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning.

Dagens avgift settes som sagt etter hvor mange tonn avfall

som brennes og etter graden av energiutnyttelse. På den måten reguleres til en viss grad hvor mye avfall som kommer inn til forbrenningsanleggene. Dagens sluttbehandlingsavgift har bidratt til at mer avfall gjenvinnes. Finansdepartementet foreslår en avgift på utslipp og subsidier på energi-produksjon fra brenning av avfall. En utslippsavgift begrunnes i at den skal gjenspeile miljøkostnadene ved forbrenning. Ved første øyekast høres forslaget fornuftig ut. Vi ønsker alle mindre forurensning. Norges Naturvernforbund mener imidlertid at dersom myndighetene synes utslippene fra forbrenning er for høye, må dette reguleres med strenge grenseverdier. I disse tider implementeres EUs forbrenningsdirektiv i norsk

lovverk. Norge kan - og bør - gå lenger i sine krav dersom de ønsker at utslippene skal ytterligere ned.

Forslaget fra Finansdepartementet var nylig ute på høring. Høringsrunden har vist at svært mange aktører er bekymret for den effekten en utslippsavgift kan få. Det tragikomiske er at for eksempel Norges Naturvernforbund og NHO begge forkaster forslaget - men med totalt ulike begrunnelser og resonnementer! Prosessindustriens Landsforening (PIL), samt flere Fylkesmenn og avfallsselskaper er enig med Norges Naturvernforbund i at en evt. ny avgiftsstruktur vil være ødeleggende for en utvikling mot mer kildesortering og gjenvinning. LO påpeker at de ikke er positive til en omlegging, dersom denne ikke stimulerer til avfallsreduksjon. Av de innkomne høringsuttalelsene er det kun Energis (produsent av forbrenningsanlegg) som er udelte positiv til avgiften. Energis ser selvfølgelig at en endring i avgiften kan bety flere anlegg for dem.

Det er tydelig at forslaget kun er et teoretisk skrivebordsforslag. Konsekvensene av en omlegging er så godt som ikke vurdert. Regjeringen og Børge Brende ønsker mer kildesortering og gjenvinning. Dette har vært uttalt i flere anledninger og står nedfelt i Sem-erklæringen. Forslaget som nå har vært ute på høring sørger for at det motsatte skjer.

En avgift må utformes slik at det blir lønnsomt å gjenvinne avfall, og den må gi insitamenter til avfallsreduksjon. En av de største utfordringene globalt vil i årene som kommer være knapphet på ressurser. Det er derfor viktig at vi

Christine Hvitsand, rådgiver i Norges Naturvernforbund, krever at Regjeringen skrinlegger forslaget om avgift på forbrenning.

nå - også i Norge - begynner å legge strategier for å sikre at ressurser kommer tilbake til nye produktkretsløp. Avfall som brennes er ikke disponibelt for ny produksjon - det er destruert for alltid. Avfall har større verdi som råstoff enn som energikilde. Flere utredninger viser at det er mye energi å spare på å gjenvinne avfall. Dette fordi man ved å benytte avfallsråstoff kan erstatte jomfruelige råvarer, som ofte er svært energikrevende å utvinne.

Norges Naturvernforbund ber Finansdepartementet og Regjeringen om å skrinlegge avgiftsforslaget. La oss heller få se en utforming av sluttbehandlingsavgiften som leder oss på riktig vei mot et kretsløpssamfunn!

Av Christine Hvitsand, rådgiver i bærekraftig ressursbruk, Norges Naturvernforbund

Den store sammenhengen

Om kort tid møtes verdens ledere til FNs miljøkonferanse i Johannesburg. Mens miljøvern tidligere var til dels forståelige saker som "bare" dreide seg om truede arter, ozon-lag, avfall og forurensning, er bakteppet i dag supplert av u-landsgjeld, solidaritet, sykdom og nød. Der viste det seg at det var en sammenheng, gitt.

Bakgrunn

JENS P. TOLDNÆS
Natur & Miljø Bulletin

Sør-Afrika fikk ikke arrangere fotball-VM i 2006. Det ble antatt at landet ikke kunne stille nødvendige fasiliteter, sikkerhet og infrastruktur til rådighet for et slikt arrangement.

— En annen gang kanskje, sa Per Ravn Omdahl & co i FIFA, og lot landet tape på målstreken for mer rutiner og stabile Tyskland.

Kampen om å arrangere "VM i miljøvern", det såkalte RIO+ 10 møtet, har trolig ikke vært like hard. I realiteten er vel et slikt FN-møte noe ethvert rikt land innerst inne vil ha seg frabedt med tanke på at vertskapet ved slike anledninger bør gå foran som et godt eksempel. Det ville eksempelvis ikke vært lett for Japan å blokkere Kyoto-protokollen, selv om lysten var der aldri så mye.

Da er det bedre å la et fattig land med visse ressurser, slik som Brasil eller Sør-Afrika, stå som arrangør. I slutten av august møtes følgelig over 60 000 mennesker i Johannesburg for å diskutere jordens framtid. Mens en sentral ferdighet i fotball består i å dempe ballen, er det forventningene som skal dempes for Johannesburg-møtet - og det kraftig.

FRA SPENNENDE TIL DYRT

For — mens tiden før toppmøtet i Rio for ti år siden var preget av optimistisk spenning, troen på internasjonale avtaler og det uforståelige ordet "bærekraft" — har realitetene ved en

global politikk av det ansvarlige slaget seget inn over dem det gjelder. Disse realitetene består kort og godt i at solidaritet og kvalitet koster, her som overalt ellers, og regningen skyves hele tiden diskret ut på forhandlingsbordet igjen - den er jo så uforståelig høy. Ikke er den oppgitt i gangbar valuta heller. I stedet for dollar og euro består den, i hvert fall tilsynelatende, av forsakelser - spesielt for dem som i utgangspunktet skulle rive i.

Mens miljøvern for ti år siden hovedsakelig var synonymt med til dels forståelige problemer som forurensning, ozonlag, truede arter og beskyttelse av regnskogen, har helse, fattigdomsproblematikk, u-landsgjeld osv flettet seg inn med full tyngde i de globale bevissthet.

VESTENS "WAY OF LIFE"

Det er stadig uklart om USAs president George W. Bush kommer til Johannesburg. Hvorfor skulle han komme? vil mange spørre. Nevnte president har jo selv sagt at "the American way of life is not up for negotiations". Hvis alle andre hadde sagt det samme hadde det jo for så vidt vært greit - da kunne man kutet ut hele greia i og med at det er "the Japanese way of life", "the Norwegian way of life" osv det hele dreier seg om. Kanskje vil også presidentens nærvær, med demonstrasjoner, sikkerhetsoppbud og lite gjennomtenkte uttalelser til pressen bidra til å flytte fokus fra konferansens egentlige mål. Colin Powell vil trolig ikke virke like provoserende, og må vel sies å ha en noe større forsonende kapasitet.

Biljovene har vist seg å være betydelig mer komplisert enn tidligere antatt. Nød, fattigdom, sykdom, rettferdig fordeling og klima henger nøye sammen.

INGEN VENTER NOE SOM HELST

Norge med utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson og miljøvernminister Børge Brende i spissen forlanger å bli trodd når de hevder at Norge er en pådriver for å få verdenssamfunnet til å forplikte seg til en bærekraftig utvikling. Likevel er det et faktum at Norge, i likhet med mange andre land, bryter internasjonale miljøavtaler vi selv har skrevet under, slik som tilfellet er med for eksempel utslipp av flyktige organiske stoffer og nitrogenoksider. Vi har også en del andre dører vi bør gå stille i internasjonalt, enten de er merket klima, fisk, ulv eller hval. Det er alltid vi som har rett selv sagt - det er bare ikke bestandig at alle andre deler dette synspunktet.

Men — under forberedelsesmøtet om miljø og fattigdom på Bali i mai var Norge en pådriver for at partene skulle bli enige om en handlingsplan for Johannesburg-konferansen. Som en følge av dette, ifølge mange ikke helt urimelige ønsket, ble Norges ambassadør til USA, Knut Vollebæk, kalt inn på det berømmelige teppet i det amerikanske utenriksdepartementet med beskjed om at "Norge måtte opp tre mer imøtekommende".

Det er betryggende å se at av regjeringen Bondeviks så langt dyktigste statsråder i hvert fall kom godt i gang. En fordel har de og alle andre delegater foran møtet i Johannesburg. Det er ingen som venter seg noe som helst - da burde det jo være mulig å få til noe.

miljø i fokus

Miljøoppgaver i fokus:

- opprensning av sjøbunn • støy • avfall
- utslipp til sjø • utslipp til luft

Oslo havnevesen
Tlf.: 23 49 26 00 Faks: 23 49 26 01
http://www.ohv.oslo.no
Epost: postmottak@havnevesenet.oslo.kommune.no

kalenderen

26. AUGUST - 4. SEPTEMBER
FNs miljøtoppmøte Rio+10
Sted: Johannesburg, Sør-Afrika
www.johannesburgsummit.org

7. - 8. SEPTEMBER
Nei til EUs miljøkonferanse.
Sted: Oslo, tlf: 23 35 45 80
<http://www.neitileu.no>

23. - 24. SEPTEMBER
Nasjonal sykkelkonferanse.
Sted: Drammen, tlf: 22 47 30 31
www.slf.no

23. - 25. SEPTEMBER
Konferanse om betydning og
nytte av miljø i bygg og eiendom.
Sted: Oslo, tlf: 22 96 55 41
www.SB02.com

21. - 23. OKTOBER
Euroenvironment
Sted: Ålborg, Danmark
Tlf: 0045 9935 5555

28. NOVEMBER-1. DESEMBER
Globaliseringskonferansen 2002.
Sted: Folkets Hus
www.attac.no/konferanse

redaksjon

REDAKTØR: Audun Garberg
Tlf. 22 40 24 25

REDAKSJON: Jens Petter Toldnaes
Tlf. 22 40 24 23
Tone Mikalsen Tlf. 22 40 24 24

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 22 40 24 00 | faks 22 40 24 10
redaksjonen@naturvern.no

ABONNEMENT: 280 pr. år (privat) 600 pr. år
(bedrifter) ANNONSER: HS media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Autorvernforbund
www.naturvern.no
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 23. august

Vil lære øko-design

Moment leskur er ifølge Gry Dahl i GRIP et eksempel på god øko-design. Skuret har få deler og enkel utforming, noe som letter montasje, vedlikehold og demontering. Materialvalget sikrer dessuten resirkulering.

Nå vil industridesignerne lære mer om hva som er god øko-design.

TONE MIKALSEN
Natur & Miljø Bulletin

Det forteller Gry Dahl fra GRIP (stiftelsen for bærekraftig produksjon og forbruk). For en tid tilbake foretok norske industridesignerne en undersøkelse blant sine medlemmer om hva de ønsket å lære mer om, og høyest score fikk temaet miljø og design.

Resultatene av undersøkelsen blir brukt som grunnlag for å få i gang tilbud om etter- og videreutdanning for designere.

— Krokodilleskinn-sko og

jakke av pytonslange har egentlig lite med økodesign å gjøre, selv om mange tror det. Ikke alle fornybare ressurser er miljøvennlig. Jeg synes det er svært gledelig at industridesignerne ønsker å lære mer om miljøvern og da må temaet inn på studentenes pensum. Dersom industridesignerne skal gjøre miljøforbedringer på produktene sine, må de ha kunnskap slik at de kan stille de "riktige" spørsmålene, sier Dahl.

BONDEVIK-TABBEN

Hun tilføyer at miljøtemaer

generelt og biologisk mangfold blant annet bør stå på timeplanen. For Dahl har statsminister Kjell Magne Bondeviks ulovlige import av støttenner frisk i minne.

— Hva er god øko-design?

— Flere faktorer spiller inn.

For eksempel minimum bruk av materialer, enkelt å vedlikeholde, at råvarene ikke er energikrevende og enkle å fremstille. Det er også positivt om designeren bruker resirkulerbart materiale, sier Dahl.

Hun minner om at det er svært viktig å ha miljø i bakhodet når en utvikler produkter fordi miljøproblemene med utrangerte produkter bare øker og øker.

IKKE "VERSTINGER"

Ifølge Dahl er det generelt lite miljøbevissthet å spore hos norske designere og produsenter i dag.

— Men det er nok også fordi ikke etterspørselen er der. På en annen side er ikke norske produkter "verstinger" heller, men vi har mye ugjort når det gjelder å få miljø inn i norsk produktutvikling og markedsføring. Å gi produktet riktig pris, vil nok blant annet stimulere etterspørselen etter grønne produkter, sier Dahl.

I løpet av året fastsetter EU en ny strategi i forhold til øko-design.

Skogforsk er på skautur!

WWF'S RASMUS HANSSON KRITISERER SKOGFORSKERE FOR Å MANGLE PERSPEKTIVER
OM HVOR SKADELIG SUR NEDBØR ER FOR NORSK SKOG.